



Slovenská asociácia učiteľov slovenčiny

Sídlo: Kadnárova 4, 831 52 Bratislava

web: <http://www.saus2002.sk/>; email: janpapuga@gmail.com

Národný ústav certifikovaných
meraní vzdelávania
Žehrianska 9
851 07 Bratislava

V Bratislave dňa 27. 4. 2015

VEC

Pripomienky k Testovaniu 9 2015

Vážená pani riaditeľka, vážení koordinátori testovania,

dovoľujeme si Vám na základe nášho prieskumu predložiť pripomienky, námety a návrhy k Testovaniu 9, ktoré sme zozbierali na základe skúseností učiteľov s tohtoročným testovaním slovenského jazyka a literatúry, resp. slovenského jazyka a slovenskej literatúry.

Naším cieľom je spolupodieľať sa na vylepšovaní procesu testovania, ale aj na postupnej premene štruktúry testov, ktoré majú v budúcnosti nahradiť prijímacie skúšky na stredné školy.

Na základe našich analýz musíme konštatovať, že viac pripomienok sa vzťahovalo k obsahu a k štruktúre testu ako k jednotlivým úlohám. Zhrňame ich v nasledujúcich bodoch:

- Test bol zameraný predovšetkým na čítanie s porozumením. Úlohy na overovanie čitateľskej gramotnosti boli výrazne v nepomere k ostatnému obsahu vyučovania SJL na ISCED 1/2. Pripomíname našu požiadavku osamostatniť test z čitateľskej gramotnosti, čím by boli do prípravy žiakov na testovanie zapojení aj učitelia iných predmetov, alebo redukovať úlohy zamerané na čitateľskú gramotnosť v T9. U slovenčinárov sa konzervuje názor, že T9 nie je o SJL. Bolo by dobré inšpirovať sa pomerom medzi jednotlivými typmi úloh v externej časti maturitnej skúšky, pri ktorom už nemáme pocit, že sa netestuje predmet SJL. Pripomíname, že nie sme proti testovaniu čitateľskej gramotnosti. Požadujeme však vyváženosť v takej miere, aby sme videli, že sa testuje predmet SJL, ktorému so žiakmi venujeme intenzívnu prípravu podľa ŠVP, v ktorom je čítanie s porozumením iba čiastkou vyučovania SJL.
- T9 malo iba **jednu** úlohu zameranú na pravopis, pričom práve ten je dominantnou súčasťou ŠVP ISCED 1/2. Ak sa nastolí trend, že nebude potrebné pripravovať žiakov na overenie pravopisu, obávame sa, že sa presunie dôraz z pravopisu na napr. čítanie s porozumením alebo na abstraktný vetnočlenský rozbor, pričom sa konštatuje nízka úroveň pravopisu žiakov základných škôl, ako aj nízka úroveň čitateľskej gramotnosti. Nastavenie T9 navádza najmä na zavádzanie úloh na zvýšenie čitateľskej gramotnosti do vyučovania. Požadujeme zvýšiť dôraz na pravopis v testoch T9.

- Už niekoľko rokov upozorňujeme na to, že štandardný test by mal obsahovať aj otvorené úlohy najmä z dôvodu zvýšenia objektívnosti administrácie testu. Ak by malo T9 nahradiť prijímacie testy, budú aj takéto typy úloh nevyhnutné.
- V prípade, že T9 nahradí prijímacie skúšky, odporúčame zvýšiť úroveň obtiažnosti testov, keďže sa nedomnievame, že test v súčasnej podobe rozlišuje žiakov s predpokladom na gymnaziálne alebo stredné odborné štúdium. Zaujímavý podnet nám v súvislosti s týmto predložil náš člen, ktorý dal testy T9 riešiť svojim mladším žiakom a tí ho vyriešili na priemernej alebo nadpriemernej úrovni práve tak, ako jeho starší žiaci. Položil si teda otázku, čo sa vlastne testuje v T9, keď test dokážu vyriešiť aj mladší žiaci. Rozhodne by sa takáto podoba testu nemala aplikovať do prijímacieho konania na stredné školy.
- Opakovane požadujeme pre zvýšenie reliability testov a pre odstránenie nežiadúcej selekcie, ktorá skresľuje výsledky základných škôl, aby Testovaním 9 prechádzali aj žiaci päťročných i osemročných gymnázií.
- Naďalej podporujeme myšlienku realizovať Testovanie 9 na pôde stredných škôl, aby sa zvýšila objektívnosť procesu administrácie testov.

K elektronickému testovaniu neprišli také pripomienky, ktoré by súviseli s predmetom SJL. K tejto problematike sa nebudeme detailne vyjadrovať. Domnievame sa však, že najprv treba doladiť klasické písomné testovanie. Až po dôkladnej príprave digitalizácie (o ktorej niektorí učitelia vyjadrili pochybnosti) a po vybavení škôl počítačmi možno prejsť k celoplošnému elektronickému testovaniu.

Viacerí učitelia poukázali na obavy z výsledku testovania. Uvedomujeme si, že test T9 nie je zostavený tak, aby v ňom celá populácia dosahovala vysoké percentuálne výsledky. Túto zákonitosť však nerešpektujú niektorí riaditelia (resp. zriaďovatelia) škôl, preto sa výsledky z testovania stávajú výrazom prestíže školy a príčinou vyvíjania neúnosného tlaku na učiteľov SJL. Dovoľujeme si požiadať Vás, aby ste formou vyhlásenia alebo upozornenia na stretnutiach s riaditeľmi (resp. zriaďovateľmi) upozornili na fakt, že testovanie nie je súťažou medzi žiakmi, ale certifikovaným meraním úroveň vedomostí a kompetencií žiakov. Podobne, ako to Vaši pracovníci vysvetlili na poslednej konferencii Slovenskej asociácie učiteľov slovenčiny.

V nasledujúcich riadkoch uvádzame pripomienky k jednotlivým úlohám, prípadne navrhujeme, ako predchádzať uvedeným problémom. Ako prílohu pridávame niektoré vyjadrenia učiteľov k T9.

Testovanie 9 – test 1078 – SJL

- Učitelia nás upozornili na to, že pojem *motív* (v zmysle literárneho motívu, dejového motívu) v zadaní č. 1 nie je v obsahu ŠVP pre ISCED 1/2. Nebránime sa zaradeniu pojmu do ŠVP.
- Problematickou a hromadne diskutovanou bola úloha č. 7, ktorá sa spája s interpretáciou lyrického textu. Pravidelne pripomienkujeme, že interpretácia umeleckého textu môže byť nejednoznačná, jeho chápanie žiakmi závisí od mnohých faktorov, ktorým sa nie vždy dá na vyučovaní predchádzať. Navrhujeme takéto úlohy odstrániť alebo prepracovať tak, aby boli jednoznačné. Boli sme svedkami mnohých diskusií učiteľov ešte pred zverejnením kľúča, ktoré sa nedokázali zhodnúť na jednej správnej odpovedi.
- Problematickou a hromadne diskutovanou bola aj úloha č. 10, v ktorej sa hľadalo slovo, ktoré nie je synonymom k slovu *šanca*. Učitelia nám dokladali na základe ľahko dostupných lexikografických diel, že synonymom k slovu *šanca* je aj slovo *predpoklad* (integrovani žiaci mali slovník dokonca ako pomôcku). Nie veľmi šťastné

zvolenie úlohy potvrdil aj Jazykovedný ústav Ľudovíta Štúra – jazyková poradňa: „...nie je vhodné zadávať žiakom v testoch nejednoznačné úlohy.“ Ak malo ísť o zisťovanie kontextovej synonymie, mohlo sa to zvýrazniť v zadaní úlohy, napr. ...na základe ukážky 2... Uvedomujeme si, že v testoch upozorňujete na to, že úlohy sa vzťahujú k príslušnej ukážke. No nie všetky úlohy sú viazané na kontext ukážky. Preto by bolo dobré v každom zadaní upozorniť na to, že úloha súvisí s ukážkou, ako sa to osvedčilo v testoch EČ. Navrhujeme túto úlohu **anulovať**, čo považujeme za štandardný postup v prípade, že sa odborná i laická verejnosť zhoduje na nevhodnosti jednej konkrétnej úlohy. Okrem uvedeného je tento typ zadania vhodný na otvorenú otázku.

Veríme, že naše podnety prijmete konštruktívne a budete ich považovať za dobre mienenú spätnú väzbu.

Tešíme sa na Vašu odpoveď a na ďalšiu spoluprácu.

S pozdravom

PhDr. Ján Papuga, PhD.
predseda Rady SAUS

Na vedomie:
Členovia SAUS
Ministerstvo školstva, vedy, výskumu a športu
Štátny pedagogický ústav

Príloha:
Niektoré citáty z pripomienok

Príloha:

Niektoré citáty z pripomienok

„Najvyššie kognitívne funkcie sú u žiakov nedostatočne rozvíjané a rozvinuté – žiaci si učivo pamätajú, usilujú sa ho pochopiť, ale nedokážu samostatne kriticky myslieť, nie sú tvoriví. Mnoho pedagógov nerešpektuje učebný štýl, ktorý žiak preferuje, nezlepšujú sa metakognitívne spôsobilosti - hodnotenie vlastného poznávania a myslenia, vyvodenie vlastných záverov o úrovni vlastného myslenia a poznávania. Kolegyne nevyučujú konštruktivisticky, aj v predmete SJL stále prevažuje snaha o encyklopedické znalosti, kolegyne nie sú zvyknuté na iný typ úloh, ich kritika je preto stále jednostranná a bolo by im to treba vysvetliť. Nie je dobré stále očakávať test, v ktorom budú len úlohy na poznatky.“

„Prepáčte, že Vám sem ako rodič prispievam, ale chcela by som ešte doplniť jednu vec. Mnoho detí si ale všimlo, že si to majú dosadiť do textu a napriek tomu sa im tam hodil viac predpoklad. Práve preto hľadajú odpoveď v slovníkoch...nie preto, že boli nepozorné a nedosadili. Moja dcéra je jednotkárka, slovenčina BOL jej najobľúbenejší predmet, na Vianoce si priala len knihy. To už koľko detí v dnešnej dobe povie?! Samozrejme ich aj číta Napriek tomu to napísala „len“ na 84 %. Neželám nikomu pozerať sa na to sklamanie v jej očiach. Odmena za 9-ročnú drinu mohlo byť to, že by ju vzali bez prijímačiek. Chodí do školy ktorá dosahuje opakovane najlepšie výsledky v testovaní a má úžasnú učiteľku! Napriek tomu žiačky, ktoré chodia na olympiádu zo slovenčiny to napíšu horšie ako trojkár?“

„O málinko lepšie ako vlani, lebo nebolo milión tabuliek a grafov, čo deti a aj neznášam, mňa to nebaví čítať a riešiť, nevidím v tom nijakú zábavu, tak to kvitujem. Potom, staré známe, chýbajú mi otvorené otázky... Literárne sa dalo, literárna teória veľmi jednoduchá... Najviac problémové otázky boli v A forme č. 7 a 10. Slabí žiaci ani nedočítali, odpočítavali si riekanku ententícky a zakrúžkovali... Ver mi, že budú mať vysoké body. Nie som proti testom, vždy bolo skúšanie, písomné testy, ale musíme presadiť také, aké sú maturitné...“

„Chcem Vás pekne poprosiť o pripomienku do NUCEM-u k Testovaniu 9. Problémová otázka so synonymami sa dotkla aj mojich intergrovaných žiakov. Mám dvoch žiakov, ktorí majú rôzne poruchy učenia. Preto písali Testovanie 9 v osobitnej skupine s použitím pomôcok a tiež Malého synonymického slovníka, v ktorom sa uvádza , že slovo predpoklad je synonymom k slovu šanca. Keďže obidvaja žiaci použili tento synonymický slovník, z jeho možností im vyšlo, že k slovu šanca nie je synonymom vyhliadka (v slovníku nebolo uvedené ako synonymum). Ak je správna odpoveď predpoklad, obidvaja žiaci prídu o svoje percentá, aj keď v slovníku s ktorým pracovali, toto slovo bolo uvedené ako synonymum.“